

Zenginleştirilmiş Oyun Ortamında Meraklı -Çocuk e-Twinning Projesine İlişkin Erken Çocukluk Eğitimcilerinin Görüşleri *

Sinem Erener Ünal**¹ ve Belma Tuğrul²

Öz

Araştırma 2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi'nde; XXX Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Doktora Programı "Oyun Araştırmaları" dersi kapsamında planlanan "Zenginleştirilmiş Oyun Ortamında Meraklı Çocuk (ZOOM-Ç)" isimli e-Twinning Projesine etkin katılım sağlayan erken çocukluk eğitimcilerinin projeye ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma grubunu projeye aktif katılım sağlayan ve amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş 28 erken çocukluk eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırma nitel perspektifli bir çalışma olup; araştırmada nitel araştırma metodlarından biri olan eylem araştırması deseni kullanılmıştır Öğretmen görüşlerinin derinleştirilmesine incelenilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu ve metaforik algı formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Veri analizi sürecine açık kodlama yapılarak başlanmıştır. Eksensel kodlama ile erken çocukluk eğitimcilerinin yanıtları doğrultusunda ana temalar ve alt temalar ortaya çıkarılmıştır. Son aşamada seçici kodlama ile kodlara son hali verilmiştir. Araştırma ile açık uçlu materyallerin eğitim ortamlarında yer almasının çocuklar, eğitimciler ve ebeveynler açısından oldukça olumlu yanları olduğu görülmüştür. Açık uçlu materyallerin eğitim ortamına entegre edilmesinin çocukların oyun ve oyuncak seçimlerinde değişiklik oluşturduğu anlaşılmıştır. Açık uçlu materyallerin kaliteli oyun deneyimleri sağlayarak, çocukların oyunlarında açık uçlu materyalleri tercih etme eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Erken çocukluk eğitimi
Açık uçlu materyaller
Erken çocukluk eğitimcisi
e-Twinning

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi
27 Nisan 2024
Kabul Tarihi
30 Eylül 2024
Makale Türü
Araştırma Makalesi

Early Childhood Educators' Opinions on the Curious-Child e-Twinning Project in an Enriched Play Environment *

Abstract

The research aims to reveal the views of early childhood educators who actively participated in the e-Twinning Project named "Curious Child in Enriched Play Environment (ZOOM-Ç)" planned within the scope of XXX University Preschool Education Doctoral Program "Play Research" course in the 2021-2022 Academic Year. The study group consists of 28 early childhood educators who actively participated in the project and were selected through purposive sampling. Data were collected through a semi-structured interview form and a metaphorical perception form in order to examine teachers' views in depth. The data analysis process started with open coding. With axial coding, main themes and sub-themes were revealed in line with the responses of early childhood educators. In the last stage, the codes were finalized with selective coding. The study revealed that the inclusion of open-ended materials in educational environments has very positive aspects for children, educators and parents. It was understood that the integration of open-ended materials into the educational environment led to changes in children's choice of games and toys. It was concluded that open-ended materials provided quality play experiences and increased children's tendency to prefer open-ended materials in their play.

Keywords

Early childhood education
Open-ended materials
Early childhood educator
e-Twinning

Article Info

Received
April 27, 2024
Accepted
September 30, 2024
Article Type
Research Paper

Atf: Erener Ünal, S. ve Tuğrul, B. (2024). Zenginleştirilmiş Oyun Ortamında Meraklı -Çocuk E-Twinning Projesine İlişkin Erken Çocukluk Eğitimcilerinin Görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 25(3), 167-185. doi: <https://doi.org/10.12984/egced.1474564>

* Bu makale 2021-2022 Eğitim Öğretim Dönemi'nde; İstanbul Aydın Üniversitesi Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Doktora Programı, "Oyun Araştırmaları" dersi kapsamında planlanan "Zenginleştirilmiş Oyun Ortamında Meraklı Çocuk (ZOOM-Ç)" isimli e-Twinning Projesi'nden üretilmiştir. [This article was produced from the e-Twinning Project titled "Curious Child in Enriched Play Environment (ZOOM-Ç)" planned within the scope of the "Play Research" course in the Preschool Education Doctoral Program at İstanbul Aydın University in the 2021-2022 academic year.]

** Sorumlu Yazar / Corresponding Author

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı, Türkiye, sinemunal@stu.aydin.edu.tr

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye, belmatugrul@outlook.com

Extended Abstract

Introduction

Open-ended materials can be used in many areas and allow children to experiment through play (Nicholson, 1971). They are defined as interactive materials such as cardboard, shells, tires, sand, pom-poms that children can manipulate without limits (Gull et al., 2019). Research has shown that open-ended materials benefit children's development (Bairaktaova et al., 2011; Guyton, 2011; Kiewra & Veselack, 2016; Segatti et al., 2003; Shabazian & Li Soga, 2014). Open-ended materials can support the emergence of inspiring ideas and support children to take action in line with these ideas. They can help children use symbolic skills to generate different scenarios in their play. It can promote self-esteem, emotional well-being and resilience. It can develop children's higher-order mental processes (Drew & Rankin, 2004; Mundy & Newell, 2007; Pellegrini & Bjorklund, 2004; Pepler & Ross, 1981; Schaefer, 2016; Whitebreard et al., 2012). It has been claimed that open-ended materials that enrich children's play experiences are a foundation for the development of creativity, problem solving and divergent thinking skills (Beaudin, 2021; Beloglovsky & Dally, 2015). Although research on the use of open-ended materials outdoors and their impact on children is limited, it is included in the literature (Beaudin, 2021).

The aim of the study is to investigate the use of open-ended materials, to emphasize the importance of self-reporting practices and real practices, and to reveal the perceptions and opinions of the educators involved in the project regarding the implementation of the project and its reflections in practice.

Method

The research was designed as action research, which is one of the qualitative research methods. Büyüköztürk et al. (2010) stated that it is possible for graduate students to conduct action research in order to contribute to their field of study and to increase the quality of their work. Similarly, Anagün (2008) mentioned that rather than academicians only being subject matter experts and evaluating educators as a source of information in educational environments, they can get the chance to eliminate the gap between theory and practice by being directly involved in the process by turning action research into an opportunity (p. 71-72). This study was structured as action research because ZOOM-C is implemented in real schools and classrooms within a systematic process with the aim of promoting professional development and increasing the quality of education. Also, one of the researchers is both a postgraduate student and an early childhood educator who is also one of the founders and implementers of this project.

Findings

The study showed that the inclusion of open-ended materials in educational environments yields very effective and positive aspects for both children, educators and parents. As a result of the integration of open-ended materials and enriched play environment, which is a new concept for educators, a high-quality educational process and results were encountered. When open-ended materials were included in the educational environments and early childhood education program, there were radical changes in children's toy choices. Children preferred open-ended materials instead of ready-made and structured toys and children's educational environment became more fun; original designs emerged, and waste began to be perceived as recyclable materials.

The opinions of the educators who participated in the study revealed that open-ended materials provide children with a free and comfortable educational environment, that open-ended materials are a sustainable educational approach due to their free and easy accessibility, that they support children's development in all areas of development, and that open-ended materials address all areas of development as well as all activity areas in the preschool education program.

Discussion and Conclusion

Based on the findings, open-ended materials can be made an indispensable part of the education program. After the integration of open-ended materials into the early childhood program, informative meetings can be held with families and educators who are not informed about the subject. While designing educational environments, learning environments with open-ended materials can be set up. Open-ended material centers can be created both inside and outside the classroom and can be included in the official preschool education program. MoNE and universities can work together to plan dissemination activities and process evaluation meetings for the inclusion of open-ended materials in educational environments. Quantitative or qualitative research can be conducted with larger participant groups. In addition to the views of teachers, research can be conducted with the views of parents and children.

Giriş

Zenginleştirilmiş Oyun Ortamında Meraklı- Çocuk projesi Türkiye'nin 35 ilinde, 267 öğretmen ile uygulanmıştır. Proje ile açık uçlu serbest materyallerin eğitim ortamının doğal bir üyesi haline getirilmesi, açık uçlu materyaller ile eğitim ortamının zenginleştirilmesi ve güçlendirilmesi, çocukların bütüncül gelişimlerinin desteklenmesi, problem çözme, yaratıcı, farklı ve esnek düşünebilme, strateji geliştirebilme, motor becerileri etkili kullanımı, sosyal- duygusal beceriler, çocukların oyuna ve oyun ile oluşan öğrenme fırsatlarına erişiminin sağlanması, ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar arasındaki olumlu ilişkilerin oyun yoluyla güçlendirilmesi, çocukların yaratıcılık ve hayal güçlerini kullanarak açık uçlu materyaller ile tasarımlar gerçekleştirmesine fırsat sağlanması amaçlanmıştır. Eğitimin her alanında kullanılan oyun çocuklar için yaşamı öğrenme aracıdır ve erken çocukluk eğitiminin temelidir. Erken çocukluk döneminde uygun ve etkili oyun uygulamaları, çocukların başarılı bir biçimde gelişmeleri ve büyümeleri için ihtiyaçları olan becerilerin kazandırılmasında oldukça önemlidir. Bu nedenle çocuklara oyun imkanları sunulmalı ve eğitim ortamları oyun ile zenginleştirilmelidir (Emslie ve Mesle, 2009). Okullarda çocukların gelişimlerini destekleyen oyun materyalleri, çocukların eğitim ortamlarına dahil edilerek zenginleştirilmiş oyun ortamları oluşturulmalıdır (Ramazan, 2013). Projenin amaçlarına ulaşabilmesi için çocukların ilgi, gereksinim ve beklentileri ön plana alınarak oyun ve açık uçlu materyaller ile eğitim ortamları zenginleştirilmiştir. Çocukların ilgi, yetenek ve yeterliliklerinin farkına varması için onlara olabildiğince farklı etkinlikler ve zengin öğrenme yaşantıları sunulmuştur.

Açık uçlu materyallerin dahil olduğu oyun ortamları genellikle çocukların fikirlerine, ilgi alanlarına ve isteklerine saygı duyulan, tüm disiplinlerden bilgileri içeren düzenli, tanımlanabilir bir müfredata genişletildiği için sonraki tüm öğrenmeler için sıçrama tahtası olarak tanımlanmaktadır (UNICEF, 2023). Neill'a (2013) göre; açık uçlu materyaller çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini serbest bırakarak, etraflarındaki dünyayı sonsuz şekillerde değiştirmelerini sağlamaktadır. Eğitim ortamlarındaki materyaller ne kadar açık uçlu olursa, çocukların yaratıcılık ve buluşçuluk düzeyleri o kadar artmaktadır. Petersen'a (2014) göre ise, eğitim ortamlarında açık uçlu materyal kullanmak çocukların yaratıcılığını ve özgüvenini geliştirir. Çocuklar açık uçlu materyaller ile oynarken daha az baskı hissederler. James'e (2012), açık uçlu materyallerin özgürleştirici yapısı çocuklara fikirlerini ve ulaşmak istedikleri hedefleri için uygulama fırsatı verirken, çocukların oyun deneyimlerinin geliştiğini söylemiştir. Casey ve Robertson'a (2017) göre; açık uçlu materyaller çocuklara zengin bir oyun ortamı oluşturarak ihtiyaçları olan kaynakları sunmaktadır.

Açık uçlu malzemeler, daha fazla alanda kullanılabilir ve çocukların oyun yoluyla deney yapmalarına olanak tanır (Nicholson, 1971). Çocukların sınırsızca manipüle edebildikleri karton, kabuklar, lastikler, kum, ponponlar gibi materyaller olarak tanımlanmaktadır (Gull ve diğer, 2019). Açık uçlu materyallerin çocukların oyun alanlarına girmesi, onlara çok az veya hiç talimat verilmemesi, çocuklara nesnelere istedikleri şekilde etkileşim kurma fırsatı sunar. Çocukları çevrelerini keşfetmelerine, oyun sırasında risk almalarına, güven ve motivasyon geliştirmelerine teşvik edebilir (Casey ve Robertson, 2016). Eğitim ortamlarında açık uçlu materyallerin farklı oyun türlerine uygulanması her çocuğun oyun oynama hakkına sahip olduğu ilkesinden doğmuştur. Çocuğun liderliğindeki oyun, oyun deneyimlerinin kalitesini artırmaktadır. (Fjortoft & Sageie, 2000; Maxwell ve diğer, 2008).

Açık uçlu materyallerin kullanımında bir tek doğru ya da yanlış yoktur (Shabazian ve diğer, 2014). Bazı çalışmalarda açık uçlu materyaller, basit olan ve çocuklara yaratıcı oyun konusunda ilham verebilecek doğal materyallerle ilişkilendirilmektedir (Shabazian & Li Soga, 2014). Benzer şekilde, Kiewra ve Veselack (2016) öngörülmuş bir kullanımı olmayan açık uçlu materyalleri tanımlamış ve bu materyalleri yapraklar, meşe palamudu, ağacın bölümleri (dal, çubuk ve kütük), kum, çamur gibi doğal materyaller ve esnek parçalarla ilişkilendirmiştir. Tüm bu malzemeler, doğaları gereği önceden belirlenmiş bir amaca sahip değildir ve çocukların oyun oynaması için pek çok olanak sunarlar. Dahası, açık uçlu yapıları nedeniyle birden fazla şekilde kullanılabilirler (Segatti ve diğer, 2003, s. 13). Çocukların oyun deneyimlerini zenginleştiren açık uçlu materyallerin yaratıcılık, problem çözme ve farklı düşünme becerileri için gelişimsel bir temel olduğu iddia edilmiştir (Beaudin, 2021; Beloglovsky & Dally, 2015).

White'a (2010) göre; öğretmenler açık uçlu materyalleri günlük akışlarına dahil etmeli ve ortamın açık uçlu materyaller açısından zengin olmasını sağlamalıdır. Bunun için çocuklar bu materyalleri istedikleri gibi kullanmakta özgür olmalıdır, çünkü bu öğrenme ve gelişim sürecini zenginleştirmenin önemli bir parçasıdır (Casey ve Robertson, 2016; Daly ve Beloglovsky, 2015). Araştırmacılar, oyunun ilerlemesini kolaylaştırmada öğretmenlerin önemli rolüne ve oyun ile yarım kalan kısımlar arasındaki ilişkiye dair içgörü kazanmak için sürekli mesleki gelişimin önemine dikkat çekmektedir (McInnes ve diğer, 2011). Öğretmenler tüm faaliyetlerin merkezinde yer almakta ve birçok şeyi kontrol etmektedirler. Etkinliklerden ve okul zamanı boyunca çocuklarla ilgili her şeyden sorumludurlar. Çocukların ihtiyaçlarına gün içerisinde ortaya çıktıkça cevap vermelidir (Spodek, 1985). Wilcox-Herzog ve Ward (2004) yaptığı bir çalışmada; öğretmenlerin çocuklarla etkileşimi ve sınıf içi uygulamalara ilişkin fikir ve istekleri arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu bulmuştur. Öğretmenlerin görüşleri onların niyetlerinin yordayıcısıdır. Öğretmenler eğitimsel değişimin merkezinde yer almaktadır (Schmidt &

Datnow, 2005). Birçok eğitim yeniliği durumunda öğretmenlerin yenilikleri okul ya da hükümet tarafından sunulduğu şekliyle almaları ve amaçlandığı gibi uygulamaları beklenir (Luttenberg, ve diğer, 2011). Öğretmenler uygulamalarını değiştirmelerini gerektiren bir yenilikle karşı karşıya kaldıklarında, bir öğrenme süreci başlar (Shirrell ve diğer, 2018; Vandenberghe, 1984). Öğretmenlerin bireysel ve kişilik özellikleri yaşantı deneyimleri açısından farklılık gösterdiğinden, öğrenmeleri de farklılık gösterecektir. Çalıştıkları okulların etkisi olduğu gibi, ön bilgileri de çevrelerini (okulu) nasıl algıladıklarını ve yenilikleri nasıl yorumladıklarını etkiler (Allen & Penuel, 2015). Öğretmenlerin duyguları özellikle öğretmenlerin kendi sınıf uygulamaları söz konusu olduğunda, öğrenme sürecinde etkin rol oynar (Ketelaar ve diğer, 2012). Ayrıca, öğretmenler gibi paydaşlarla çeşitli çalışmaların yapılması, açık uçlu materyallerin kullanımının yaygınlaştırılması açısından önemlidir. Açık uçlu materyaller ile oynama fikrine aşina olmak öğretmenlerin bakış açılarıyla bağlantılıdır (Spencer ve diğer, 2019). Casey ve Robertson'a (2016) göre çocuklar bazı zamanlarda açık uçlu malzemeleriyle vakit geçirirken rehberliğe veya desteğe ihtiyaç duyabilirler. Böyle zamanlarda bazı eğitimcilerin yaşadıkları güçlükler çocukların oyun veya aktiviteleri için yeni fırsatlar oluşturabilir. Bu nedenle öğretmenlerin sadece görüşleri değil uygulamaları da çok önemlidir. Eğitimcilerin pozitif görüşleri söz konusu olduğunda sınıfta yapılan etkinliklerin etkisi artmakta ve çocukların gelişimleri için olumlu etkilere sahip sınıf iklimine dönüşebilen durumlar ortaya çıkmaktadır (McInnes ve diğer, 2011). Bu nedenle öğretmenlerin görüşlerinin alınması ve uygulamalarının gözlemlenmesi, açık uçlu materyallerin farklı etkinliklerde nasıl kullanıldığına dair veri sağlayacaktır.

Çalışmada öğretmen görüşlerine açık uçlu materyallerin çocukların farklı gelişim alanlarına etkisinin incelenmesinde başvurulmuştur. Bu açıdan bakıldığında bu çalışma alan yazında özellikle öğretmenlerin temel alındığı bir çalışma olması ve öğretmenlerin bizzat projenin içinde uygulayıcı olarak yer almalarından kaynaklı önemli bir çalışmadır. Çalışma ile açık uçlu materyallerin kullanımını araştırmak, proje sürecinde uygulayıcı olarak yer almış eğitimcilerin ZOOM-Ç projesine yönelik algı, düşünce ve görüşlerini ortaya koymak ve gerçek uygulamaların önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması şeklinde desenlenmiştir. Eylem araştırması ile ilgili tanımlara bakıldığında Johnson (2005), eylem araştırmasını öğretimin kalitesini arttırmak ve geliştirmek amacıyla okul ve sınıflarda gerçekleştirilen bir araştırma süreci olarak tanımlamıştır. Costello (2007) ise eylem araştırmasını bireylerin mesleki eylemleri ile ilgili araştırma yapmaları ve değişime yönelik harekete geçmelerine dayalı sistematik bir süreç olarak tanımlamıştır. Eylem araştırması konusunda en kapsamlı tanımlamayı Mills (2003) "Öğretmenler ve yöneticiler tarafından kendi gözetimindeki öğrenciler üzerinde, okullarda ve sınıflarda ne olduğunu tanımlamak ve yapılan eğitimsel girişimlerin etkilerini anlamak için nitel yöntemlerin kullanılarak olumlu değişikliğin hedeflendiği araştırma süreci" olarak yapmıştır. (s. 4) Eylem araştırmalarının sadece öğretmenler ve yöneticiler şeklinde sınırlandırılmasına yönelik olarak Büyüköztürk ve diğerleri (2010) lisansüstü öğrencilerin de çalışma yaptıkları alana katkı sağlamak ve yapılan işin niteliğinin artırılması için eylem araştırmaları yapmalarının mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Anagün (2008), akademisyenlerin sadece konu uzmanı olarak ve eğitim ortamlarında eğitimcileri bilgi kaynağı olarak değerlendirmelerinden ziyade eylem araştırmalarını fırsata çevirerek doğrudan sürece dahil olarak teori ve uygulama arasındaki boşluğu giderme şansı elde edebileceklerine değinmiştir (s. 71-72). ZOOM-Ç projesinin gerçek okullarda ve sınıflarda uygulanmış bir proje olması, projenin öğretmenlerin mesleki gelişimleri ve eğitimin niteliğinin artırılmasına dönük hedefleri, sistematik bir süreç dahilinde projenin uygulanması, araştırmacılardan birinin lisansüstü eğitim öğrencisi ve aynı zamanda erken çocukluk eğitimcisi olması, projenin kurucularından ve uygulayıcılarından olması gibi sebeplerden yola çıkılarak bu çalışma eylem araştırması olarak yapılandırılmıştır.

Çalışma Grubu

ZOOM-Ç Projesi 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Türkiye'nin 35 ilinde, 267 erken çocukluk eğitimcisi ile uygulanmıştır. Çalışma grubu, var olan durumun derinlemesine araştırılmasına imkân sağlayacağı düşünülen proje katılımcılarından amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2012). Projeye etkin katılım sağlayan gönüllü 28 erken çocukluk eğitimcisi çalışma grubunu oluşturmuştur.

Tablo 1
Çalışma Grubu

Çalışma Grubu	f	%
Yaş		
18-25	4	14,3
26-30	2	7,1
31-35	11	39,3
36-40	7	25
41-45	3	10,8
45 ve üzeri	1	3,5
Eğitim Durumu		
Lisans	19	67,9
Yüksek Lisans	9	32,1
Okul Türü		
Bağımsız Anaokulu	12	42,9
Anasınıfı	15	53,6
Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu	1	3,5
Kıdem Yılı		
0-5 Yıl	11	39,3
6-10 Yıl	2	7,1
11-15 Yıl	8	28,6
16-20 Yıl	3	10,7
20 Yıl ve üzeri	4	14,3
Çalışılan Grup		
49-60 Ay	8	28,6
61-72 Ay	20	71,4
Toplam	28	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerden %14,3'ü 18-25 yaş aralığında, %7,1'i 26-30 yaş aralığında, %39,3'ü 31-35 yaş aralığında, %25'i 36-40 yaş aralığında, %10,8'i 41-45 yaş aralığında, %3,5'u ise 45 yaş ve üzerindedir. Öğretmenlerin %69,7'si lisans mezunu, %32,1'i yüksek lisans mezunudur. Çalışılan okul türü değişkenine bakıldığında öğretmenlerin %42,9'unun bağımsız anaokullarında, %53,6'sının anasınıflarında, %3,5'inin de meslek liselerine bağlı uygulama anaokullarında görev yapmaktadırlar. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bakıldığında ise %39,3'ünün 0-5 yıl arasında, %7,1'inin 6-10 yıl arasında, %28,6'sının 11-15 yıl arasında, %10,7'sinin 16-20 yıl arasında, %14,3'ünün ise 20 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak; yarı yapılandırılmış görüşme formu ve metaforik algı formu kullanılmıştır. Görüşme sorularının son hali ve metaforik algı formu için okul öncesi eğitim alanında görevli iki akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda eğitimcilere; zenginleştirilmiş oyun ortamının tanımı, proje sonrası çocukların oyuncak seçimindeki farklılıklar, projenin çocukların gelişimine etkisi, projenin ilginç, keyifli, zor, kolay ve etkili yanları, açık uçlu materyallerin hangi etkinliklerde kullanıldığı ve çeşitleri, projenin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin sorular sorulmuştur. Metaforik algı formunda ise "ZOOM-Ç Projesi, ... gibidir. Çünkü;....." sorusuna yanıt aranmıştır.

Veri Toplama Süreci

Proje sona erdikten sonra projeye dair bilimsel bir araştırma yapılacağı duyurulmuştur. Gönüllü öğretmenlerle projenin araştırma süreci başlatılmıştır. Projenin bütün aşamalarını yerine getirmiş 28 eğitimci; katılımcı grubu olarak belirlenmiştir. Görüşmeler yüz yüze ve online olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesinde eğitimcilere araştırmanın içeriği ve amacı hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplama süreci yaklaşık üç ay boyunca devam etmiştir. Araştırmanın etik izni için İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'na başvuru yapılmıştır.

Veri Analizi

Veri analizi sürecine açık kodlama yapılarak başlanmıştır. Açık kodlamadan hareketle araştırmacının belirlediği bir tema ile eksensel kodlama ortaya çıkmaktadır. Eksensel kodlama, kategorilerin birbirine bağlandığı ve kategoriler arasındaki ilişkiyi inceleyen kodlama şeklidir (Corbin ve Strauss, 2008). Eksensel kodlama ile erken çocukluk eğitimcilerinin yanıtları doğrultusunda ana temalar ve alt temalar ortaya çıkarılmıştır. Son aşamada seçici kodlama ile kodlara son hali verilmiştir ve kodlama süreci tamamlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri

Araştırmada Creswell ve Miller tarafından üzerinde durulan inandırıcılık stratejileri yer almaktadır. (Creswell ve Miller, 2000). Uzun süreli katılım ve gözlem; alan içinde katılımcılara güven oluşturmayı, araştırma alanında hâkim olan kültürü öğrenmeyi ve araştırmacılar ya da bilgi veren kişiler tarafından ortaya çıkabilecek yanlış bilgilerin kontrolünü sağlamaktadır (Creswell, 2018). Çalışmada araştırmacı bir erken çocukluk eğitimcisidir. Projenin kurucularından ve uygulayıcılarındandır. Projenin tüm süreçlerinde yer almıştır. Uygulayıcı ve araştırmacı kimlikleri ile projede yer aldığından uzun süredir araştırma alanının içinde yer almıştır.

Araştırmanın geçerliğine etki eden unsurlardan biri de veri toplama araçlarının çeşitliliğidir. Bu çalışmada veri toplama araçları açısından çeşitlilik sağlanmıştır. Veri toplama aracı olarak; yarı yapılandırılmış görüşme formu ve metaforik algı formu kullanılmıştır.

Araştırmacıda, araştırmanın geçerliğini arttırmak için sorgulamalar yapan “şeytanın avukatı” rolünde üç dış denetçi bulunmaktadır. Dış denetçiler İstanbul Aydın Üniversitesi’nde farklı bölümlerde görev yapan akademisyenlerden oluşmuştur. Dış denetçilerden araştırma hakkında değerlendirme yapmaları istenmiştir (Creswell, 2018).

Güvenirlik ise; teorik kodlama ve veri temelli kodlama sonucunda elde edilen kodların, nitel kodlayıcılar arası tutarlığı bakarak gerçekleştirilmiştir. Kodlayıcılar arası tutarlık her üç araştırma sorusunun sonunda araştırmacılar tarafından ortaya konan kodların “Kohen’s Kappa Katsayımın” hesaplanması yoluyla güvenilirlik sağlanmıştır. Cohen’in Kappa değeri her zaman 0 ile 1 arasında değişir; 0 iki değerlendirici arasında hiç uyuma olmadığını, 1 ise iki değerlendirici arasında mükemmel uyuma olduğunu gösterir (Bobbitt, 2021). Kohen’s Kappa Sayısı’nın her iki araştırma sorusu için 0,8 ve üzeri sonuçlar elde edilene kadar kodlayıcılar arasında müzakereler devam etmiştir.

Araştırmacıların Rolü

Sorumlu yazar İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü “Okul Öncesi Eğitimi” bölümünde doktora öğrencisi olup; MEB’e bağlı bir anaokulunda okul müdürlüğü yapmaktadır. İkinci yazar İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde öğretim üyesidir. Sorumlu yazar ve ikinci yazar makale sürecinin tüm aşamalarına eşit olarak katkı sunmuşlardır.

Etik Konular

Görüşme öncesinde eğitimcilere araştırmanın içeriği, amacı, araştırmadaki rolleri ve araştırma süreci hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Onam formu öğretmenler tarafından imzalanmıştır. Görüşmeler sırasında verdikleri yanıtların kayıt altına alınacağı, ses kayıtlarının ve video görüntülerinin sadece araştırma amaçlı kullanılacağı söylenmiştir. Veri analizi yapılırken öğretmenlerin gerçek kimlikleri yerine kod isimleri kullanılmıştır.

Bulgular

Zenginleştirilmiş Oyun Ortamına İlişkin Görüşler

Tablo 2

Erken Çocukluk Eğitimcilerinin Zenginleştirilmiş Oyun Ortamına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Zenginleştirilmiş Oyun Ortamı	Zengin Uyarıcı Çevre	15	42,9
	Açık Fikirlilik	12	34,2
	Materyal Çeşitliliği	8	22,9
	Toplam	35	100

Eğitmenler “Zenginleştirilmiş Oyun Ortamını”, zengin uyarıcı çevre; özgür ve rahat bir ortam, yapılandırılmamış oyun ve eğlenerek öğrenme olarak tanımlarken; açık fikirliliği yaratıcılık, merak uyandırma, hayal gücü olarak; materyal çeşitliliğini ise bol materyal ve açık uçlu materyal olarak tanımlamışlardır.

Ö8; “Çocukların yaratıcılıklarını herkes için ulaşılabilir materyallerle zenginleştiren ve eğlenceli kılan zamanlar yaratma fırsatı olarak tanımlıyorum. Sınıfta kurduğum ZOOM-Ç merkezinin zümremden dönütü de aynen böyle “seneye tüm oyuncakları kaldırıp bu tarz materyaller koyalım.” şeklinde oldu. Önümüzdeki yıl sınıfımızı bu şekilde yapılandıracağız.” diyerek zenginleştirilmiş oyun ortamını tanımlamıştır. Ö17 ise “Açık uçlu materyallerle yaratıcılıklarını zenginleştiren ve hayallerindeki ürünleri ortaya koymak için fırsat sağlayan eğlenceli oyun ortamı” şeklinde bir tanımlama yapmıştır.

Oyuncak Seçiminde Ortaya Çıkan Farklılıklara İlişkin Görüşler

Öğretmenler çocukların oyuncak seçiminde farklılık olup olmadığına yönelik soruya %96,4 oranında evet yanıtı vermişlerdir. Evet yanıtını veren öğretmenlerin yanıtlarını derinleştirmeleri istenmiştir.

Tablo 3

Çocukların Oyuncak Seçimindeki Farklılık

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Oyuncak Seçimindeki Farklılıklar	Materyal tercihi değişikliği	9	40,9
	Oyuncağa bakış açısı	7	31,8
	Materyalleri farklı şekilde kullanma	4	18,2
	ZOOM-Ç merkezinde vakit geçirme	2	9,1
	Toplam	22	100

Eğitimciler proje sonrasında çocukların materyal tercihlerinin değiştiğini ($f=9$) materyal olarak oyuncaklar yerine açık uçlu, yapılandırılmamış ve doğal materyalleri tercih etmeye başladıklarını; çocukların oyuncağa bakış açılarının değiştiğini ($f=7$) artık oyuncak olarak sadece hazır oyuncakları değil her şeyi oyuncak olarak görmeye başladıklarını; sınıf içi ve dışında materyalleri farklı biçimlerde kullanmaya başladıklarını ($f=4$); çocukların sınıflarındaki merkezlerden biri haline gelen ZOOM-Ç merkezinde vakit geçirmeyi sevdiğini ($f=2$) ifade etmişlerdir.

Ö16; “Kesinlikle farklılık oldu. Oyuncak olmayan her materyali çok kolay bir şekilde değerlendirebiliyorlar. Kartonlardan saat veya akıllı bileklikler yapıp haberleşme aracı olarak kullanıp oyun oynuyorlar. Legolardan kürek yapıp madencilik oynuyorlar. Pipet ve plastik şişelerden ağaç ve çiçekler yapıyorlar. Böyle onlarca örnek verebilirim. ZOOM-Ç bir sınıf artık bizim okulumuzda. Böyle bir alternatifleri var. A4 kağıtları yerine kartonlara resim yapıyorlar. Hem tasarruf yapıyorlar, hem geri kazanım hem de tüketimi azaltma. Kolilerden ev, kutulardan ve tahta bloklardan ofis yapıp dakikalarca oynuyorlar. Birbirleriyle olan iletişimleri de güçlendi. Yaratıcılık zaten inanılmaz.” şeklinde konuyla ilgili görüşlerini ifade etmiştir. Ö22 ise; “Özellikle doğa materyallerin de oyuncak olabileceğini, çeşitli kutu kapak vb. materyallerin oyun aracı olarak kullanılabilirdiğini gözlemledim. Artık materyallerin sadece sanat ve müzik etkinliğinde değil; her başlığa uyan oyun etkinliklerinde de kullanılabilirdiğini, çocukların bu projeden sonra sınıfta hazırlanan ZOOM-Ç merkezinde ilgiyle oyun kurduklarını görmek, onlarda bu farkındalığı oluşturmak çok keyifliydi.” şeklinde aktarımda bulunmuştur.

ZOOM-Ç Projesinin “En”lerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Projenin en ilginç, en keyifli, en zor, en kolay ve en etkili yanlarına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 4

ZOOM-Ç Projesinin En Keyifli Yanları

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En Keyifli Yanlar	Oyun oynamak	11	42,3
	Yaratıcı düşünme becerisi gelişimi	7	26,9
	Duygusal beceri gelişimi	6	23,1
	Doğayla iç içe olmak	2	7,7
	Toplam	26	100

Öğretmenler projenin en keyifli yanlarını çocukların açık uçlu materyaller ile oyun oynarken daha çok eğlenmeleri ($f=3$), çocukların oyunlarının daha eğlenceli bir hale gelmesi ($f=5$), uzun süre sıkılmadan oyun oynamaları ($f=3$) şeklinde belirtmişlerdir. Çocukların proje sürecinde duygusal becerilerinin geliştiği; süreçten heyecan duydukları ($f=2$), mutlu oldukları ($f=1$), iş birliğine dayalı olarak oynadıkları ($f=3$) erken çocukluk eğitimcileri tarafından ifade edilmiştir. Duygusal becerilerinin yanı sıra çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin de geliştiği erken çocukluk öğretmenlerince belirtilmiştir. Açık uçlu materyalleri kullanarak farklı tasarımlar gerçekleştirdiklerini ($f=4$), özgün ürünlerin ortaya konulduğu ($f=2$) ve çocukların hayal güçlerini kullanmalarına katkı sağladığı ($f=1$) yönünde öğretmen görüşleri alınmıştır. Ayrıca çocukların doğayla iç içe olmalarının ($f=2$) projenin en keyifli yanı olduğuna yönelik görüşler de mevcuttur.

Ö6; “*En keyifli yanı örnek olmaması. Bir şeye bakarak yapılmaması. Her şeye saygı duyulması.*” derken; Ö7; “*En keyifli kısmı çocukların zaman içerisinde şu parçadan şu olabilir mi öğretmenim gibi dönüşler almak resimlerinde farklı ve yaratıcı ürünlerin ortaya koyduklarını görmek.*” demiştir.

Tablo 5

ZOOM-Ç Projesinin En İlginç Yanları

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En İlginç Yanlar	Özgün ürünler	13	44,9
	Dinamik proje süreci	7	24,1
	Diğer oyuncaklara talebin azalması	6	20,7
	Ailelerin ilginç materyal desteği	3	10,3
	Toplam	29	100

Öğretmenler projenin en ilginç yanlarını açık uçlu materyaller ile orijinal ürünlerin ortaya konması ($f=8$) ve çocukların atıklardan farklı tasarımlar oluşturmaları ($f=5$) şeklinde ifade etmişlerdir. Dinamik proje sürecinin çocuklara özgürlük alanları oluşturduğunu ($f=4$), proje sürecinin sürprizlerle dolu olduğunu ($f=3$) söylemişlerdir. Sınıf içinde yer alan yapılandırılmış oyuncaklara ilginin azaldığını ($f=6$), ve ailelerden gelen açık uçlu materyallerin oldukça ilginç olduğunu ($f=3$) belirten eğitimciler de olmuştur.

Ö12; “*Bu projenin en ilginç yanı çocukların 2 tane materyalden 5 tane orijinal icat çıkarılabilmesi*” derken; Ö14; “*En ilginç yanı çöpe attıklarımızın oyuncuğa dönüşmesi*”; Ö19; “*En ilginç yanı bir sonraki adımı tahmin edemiyorum, Tamamen sürprizlerle dolu bir proje*” diyerek görüşlerini bildirmişlerdir.

Tablo 6

ZOOM-Ç Projesinin En Zor Yanları

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En Zor Yanlar	Geleneksel anlayışın kalıplarından çıkmak	13	42
	Açık uçlu materyallerin depolanması	10	32,2
	Velileri projeye dahil etmek	8	25,8
	Toplam	31	100

Öğretmenler projeye dair en zorlandıkları durumun proje mantığına alışmak olduğunu ifade etmişlerdir. Geleneksel anlayışın kalıplarından çıkmak ($f=6$), çok sayıdaki açık uçlu materyali bütünleştirerek etkinliklere dahil etmek ($f=3$) ve uygulama aşamasında projeyi yapabilir miyim kaygısı ($f=4$) öğretmen görüşlerinde yer almıştır. Açık uçlu materyallerin saklanması ve depolanması ($f=10$) öğretmenlerin zorlandıkları bir başka husus olmuştur. Öğretmenler, ebeveynleri projeye aile katılım etkinlikleri ile dahil etmekte ($f=8$) zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Ö8; “*En zor tarafı fiziksel olarak yetersiz sınıf ortamlarında materyaller için depolama alanı bulmak, gruplayarak saklamaya çalışmak ve sınıfın başka bir sınıf ile paylaşılmasından kaynaklı zorluklar yaşıyorum.*”; Ö16; “*En zor yanı başta alışmak projenin mantığına alışmaktır. Genellikle proje öncesinde açık uçlu materyallerin sınıf ortamında yer almaması, çocukların alışkın oldukları oyuncakları bırakarak açık uçlu materyallere yönelmeye başlamaları proje başında geçiş dönemi olduğu için zor gelmişti. Ama şimdi çocuklar legolar, bloklar ya da bebeklerin yerine açık materyaller ile zaman geçirmeyi tercih ediyor.*” diyerek yaşadığı zorluklardan bahsetmiştir.

Tablo 7

ZOOM-Ç Projesinin En Kolay Yanları

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En Kolay Yanlar	Materyallere erişim kolaylığı	20	55,5
	Çocukları projeye dahil etmek	7	19,4
	Açık uçlu materyaller ile tasarım	5	14
	Açık uçlu materyaller ile oyun	4	11,1
	Toplam	36	100

Öğretmenler projenin en kolay yanının her şeyin materyal olarak kullanılabilmesi ($f=9$), materyal temininin oldukça kolay olması ($f=7$) ve düşük maliyet ($f=4$) şeklinde ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin projeye katılımının zor olduğu yönünde görüş belirtmelerine rağmen, çocukların projeye katılımlarının ve adapte olmalarının kolay olduğu ($f=7$), açık uçlu materyaller ile tasarım fikri bulmanın ($f=5$) ve açık uçlu materyaller ile oyun oynamanın ($f=4$) da projenin en kolay yanlarından olduğu yönünde görüşler de bulunmaktadır.

Ö23; “En kolay yanı sınıftaki tüm çocukların etkinliğe katılımdaki istekliliği, kurulan farklı oyunlarda sınıftaki tüm çocukların yer alıp deneyimleme fırsatı bulabilmeleri”; Ö27, “Açık uçlu materyallerin temini ve bulunması kolay olduğu için projenin etkinlik çeşitliliği artmaktadır. Ayrıca bu materyaller için herhangi bir ücret gerekmemesi projenin en kolay yanlarından biri” demiştir.

Tablo 8

ZOOM-Ç Projesinin En Etkili Yanları

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En Etkili Yanlar	Yaratıcı düşünme becerisi gelişimi	13	48,1
	Oyun tercihlerinin farklılaşması	8	29,7
	Oyuncak tercihlerinin farklılaşması	6	22,2
	Toplam	27	100

Öğretmenler projenin en etkili yanının çocukların hayal gücü ve yaratıcılığını desteklemesi ($f=7$), farklı düşünme becerilerini geliştirmesi ($f=6$), çocukların kalıplaşmış oyuncaklara ilgisinin azalması ($f=6$) proje ile çocukların eğlenerek- oynayarak öğrenmeleri ($f=5$) ve çocukların oyunlarının doğaçlama olarak gelişmeye başlaması ($f=3$) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Ö25; “En etkili yanı kesinlikle projenin yaratıcılığı ön plana çıkarması”; Ö27, “Projenin en etkili yanı kalıplaşmış oyuncaklara olan talebin azalması oldu. Çocuklar özgür bir ortamda eğlenerek ve oynayarak yapılandırılmamış materyaller ile oyun oynadılar.”; Ö2, “Çocukların projede kullanılan açık uçlu materyaller ile farklı düşünme becerileri ve yaratıcılıkları gelişmiştir. Materyalleri birden fazla şekilde kullanmaya başladılar.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Açık Uçlu Materyallerin Çocukların Gelişimlerine Nasıl Katkı Sağladığına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 9

Açık Uçlu Materyallerin Çocuk Gelişimine Katkısı

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Açık Uçlu Materyallerin Çocuk Gelişimine Katkısı	Bilişsel Düşünme Becerilerine Katkısı	46	74,2
	Sosyal- Duygusal Gelişime Katkısı	10	16,1
	Bütüncül Gelişime Katkısı	6	9,6
	Toplam	62	100

Proje sonrasında açık uçlu materyallerin çocukların gelişimlerine nasıl katkı sağladığına yönelik eğitimi yanıtları incelendiğinde 3 tema oluşmuştur. Temalar bilişsel gelişime, sosyal duygusal gelişime ve bütüncül gelişime katkısı olarak sıralanmıştır. Bilişsel gelişim teması yaratıcı düşünme ($f=17$), üretkenlik ($f=9$), farklı düşünme becerileri ($f=6$), hayal gücü ($f=6$), merak duygusu ($f=5$), odaklanma ($f=2$), araştırmacılık ($f=1$); sosyal-duygusal gelişim teması öz güven ($f=6$), iş birlikçi oyun oynama ($f=4$); bütüncül gelişim teması ise; doğaya ilgi ($f=3$), tüm gelişim alanları ($f=2$), günlük yaşam becerileri ($f=1$) şeklindedir.

Ö5; “Proje çocukların merak duygularını uyatarak farklı ve yaratıcı düşüncelerini sağlayıp, bakış açılarını genişletti ve daha üretken olmalarını sağladı.”; Ö6, “Hayata daha gerçekçi hazırlıyor, oynama süreleri çok daha uzun oluyor. Çevre farkındalığı ve yaratıcılığı artıyor.”; Ö13, “Çocuklar üç tane artık materyalden bozarak çok yeni icatlar yapıyorlar, o kadar yaratıcılar ki bazen oluşturdukları projelere bakarken bu benim aklıma asla gelmezdi diyerek hayret ediyorum.”; Ö17, “Tüm gelişim alanlarına sonsuz katkı sağladığına inanmaktayım. Zaten projemizin hedeflerinde de bunlar yer alıyordu. Bence hedeflenenden fazlasına ulaşıldı. Özellikle sosyal duygusal ve iletişim becerilerine inanılmaz katkı sağladı.”; Ö23; “Üretebilen, düşünebilen, is birliği kurabilen, paylaşımcı, özgüvenli bireyler olmasına katkı sağladığını düşünüyorum.”; Ö25, “Çok daha yaratıcı, etkinlikler de dikkat yoğunlukları yüksek, oyunlara, oyuncaklara ve diğer öğrenme süreçlerinde daha seçici, üretken, hiç bir artık materyali atmayıp değerlendirme önerisiyle gelen bir gelişim gösterdiler.” demiştir.

Eğitim Ortamlarında Kullandıkları Materyallere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 10

Eğitim Ortamında Sıklıkla Kullanılan Materyaller

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Eğitim Ortamlarında Kullanılan Materyaller	Açık uçlu materyaller	69	79,3
	Doğal materyaller	18	20,7
	Toplam	87	100

Öğretmenler proje sonrası açık uçlu ve doğal materyalleri eğitim ortamlarında kullanmaya başladıklarını, eğitim ortamlarında açık uçlu materyal olarak kapaklar, borular, kutuları, mandalları, tuvalet kağıdı rulolarını, blokları, şişeleri, düğmeleri, kumaş parçalarını, farklı ip türlerini, bardakları, farklı boyutlardaki kapları, pipetleri, şönileri, boncukları, misketleri, mantar tıpları, CD’leri, farklı kalınlıktaki kabloları, straforları, lastikleri, atık kağıtları, çubukları, legoları kısaca her şeyi kullandıklarını belirtmişlerdir. Doğal materyal olarak ise yapraklar, kozalaklar, dal parçaları, kum, taş vb. materyalleri eğitim ortamlarına dahil ettiklerini söylemişlerdir.

Ö12; “Bütün kapaklar, kozalak, dallar, taşlar, yaprak, kapaklar, kumaşlar, düğmeler, tahta parçaları, renkli ipler, yoğurt kapları vb...”; Ö15; “Her gün hepsini kullanıyoruz. Seçimleri çocuklar yapıyor her zaman (Kozalak, dal parçaları, kâğıt rulo ve borular, kâğıt ve plastik şeffaf bardaklar, tahta bloklar, legolar, kablolar (renkli ve farklı uzunluklarda), straforlar, cam şişeler (risk almak en sevdiğim), karton kutular, kumaşlar, ipler, mandallar...” diye cevap vermiştir.

Tablo 11

Açık Uçlu Materyallerin Kullanıldığı Okul Öncesi Etkinlikleri

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Açık Uçlu Materyallerin Kullanıldığı Okul Öncesi Etkinlikleri	Sanat Etkinliği	14	20
	Oyun Etkinliği	11	15,7
	Serbest Zaman Etkinliği	10	14,3
	Matematik Etkinliği	9	12,9
	Fen Etkinliği	8	11,4
	Tüm Etkinlikler	6	8,6
	Türkçe Dil Etkinliği	4	5,7
	Müzik Etkinliği	4	5,7
	Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinliği	3	4,3
	Drama Etkinliği	1	1,4
Toplam		70	100

Öğretmenlerin açık uçlu materyalleri en çok sanat etkinliğinde kullandıkları, ikinci olarak oyun etkinliğinde, üçüncü olarak da serbest zaman etkinliğinde kullandıkları görülmüştür. Açık uçlu materyalleri en az kullandığı okul öncesi etkinliği ise drama olarak belirlenmiştir.

ZOOM-Ç Projesinde Erken Çocukluk Eğitimcilerinin En Severek Uyguladıkları Proje Teması

Tablo 12

Erken Çocukluk Eğitimcilerinin En Severek Uyguladıkları Proje Teması

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
En Severek Uygulanan Proje Teması	Okul Dışarıda	9	32,1
	Serbest Tema	8	28,6
	Çocuk Dostu Şehirler	4	14,3
	Denge	3	10,7
	Bizi Birbirimize Bağlayan Köprüler	3	10,7
	Hayatımızı Kolaylaştıran İcatlar	1	3,6
	Toplam	28	100

Öğretmenlerin %32,1'i Okul Dışarıda, %28,6'sı Serbest tema, %14,3'ü Çocuk Dostu Şehirler, %10,7'si Denge, %10,7'si Bizi Birbirimize Bağlayan Köprüler, %3,6'sı ise Hayatımızı Kolaylaştıran İcatlar temasını en severek uyguladıkları proje teması olarak belirtmişlerdir.

ZOOM-Ç Projesinin Güçlü Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 13

Projenin Güçlü Yönleri

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Projenin Güçlü Yanları	Çocuk merkezli olması	13	38,3
	Üst düzey düşünme beceri gelişimi	8	23,5
	Açık uçlu materyal	6	17,7
	Aile etkileşiminin artmasına katkısı	4	11,7
	Sürdürülebilirlik ve uygulanabilirlik	3	8,8
	Toplam	34	100

Öğretmenler projenin en güçlü yanlarını projenin çocuklara özgürlük alanı tanıdığı ($f=5$), çocuk odaklı olduğu ($f=3$), çocukların düşünmesine ve denemesine fırsat tanıdığı ($f=3$) ve çocukların eğlenerek proje dahil olmaları ($f=2$) olarak sıralanmıştır. Çocukların yaratıcılık ($f=6$) ve hayal gücü ($f=2$) gibi üst düzey düşünme becerilerini desteklediği, açık uçlu materyallerin ($f=6$) projenin ana etkinlik materyali olmasının projeyi güçlendirdiği de eğitimciler tarafından söylenmiştir. Ailelerin farkındalıklarının arttığı, aileler ile etkileşim olduğu, projenin sürdürülebilir ve uygulanabilir olmasının da projeyi güçlü kıldığı gelen yorumlar arasındadır.

Ö5; "Çocuklara özgürlük tanınması, hayal gücünü desteklemesi, çocuk odaklı olması, basmakalıp olmaması, sürekli yenilenebilir olması", Ö17; "Yapılandırma olmadan tüm anasınıflarında uygulanabilir olması, materyallere ulaşım kolay ve her kesimden öğrenciye hitap ediyor olması", Ö24; "Çocukların yaratıcılık ve yaratıcı düşünce becerilerini doğrudan etkilemesi, ebeveyn öğretmen ve çocuk arasında olumlu etkileşim kurmayı sağlamak, okul öncesi eğitimin niteliğini arttırmak" şeklinde görüşlerini beyan etmişlerdir.

ZOOM-Ç Projesinin Zayıf Yanlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tablo 14

Projenin Zayıf Yönleri

Tema	Alt Temalar	Sayı (f)	Yüzde (%)
Projenin Zayıf Yanları	Projenin Zayıf Yönü Yok	6	42,9
	Depolama Alanı İhtiyacı	3	21,4
	Öğretmen Eğitimleri	3	2,14
	Ebeveynlerin Projeye Dair Algısı	2	14,3
	Toplam	14	100

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu projenin zayıf yanının olmadığını söylemiştir. Fakat açık uçlu materyallerin saklanması için depolama alanlarının kısıtlı olmasını, öğretmen eğitimlerinin kısıtlı sürelerde ve uzaktan olmasını projenin zayıf yönü olarak gören öğretmenler de olmuştur. Öğretmen eğitimleri için daha uzun süreli, sistematik bir planlama yapılabileceğine yönelik görüşler de mevcuttur. Projenin ailelere açıklanması ve uygulanış amacına aileleri inandırmakta zorlanan öğretmenler olmuştur. Aslında bu durum projenin değil de öğretmenlerin projeyi ebeveynlere anlatırken yaşadıkları yetersizlikten kaynaklanmıştır.

ZOOM-Ç Projesi Hakkında Erken Çocukluk Eğitimcilerinin Metaforik Algıları

ZOOM-Ç projesi hakkında 24 geçerli metafor üretilmiştir. Metaforlar doğa, doğal kaynaklar, eylem, eğlence, üretim, eşya, zaman- mekân ve diğer olmak üzere sekiz grupta toplanmıştır.

Tablo 15

Erken Çocukluk Eğitimcileri Tarafından Oluşturulan Metafor Kategorileri

Kategoriler	Metafor (Frekans)	Metafor Sayısı	Toplam Metafor Frekansı	Yüzde (%)
Doğa olarak ZOOM-Ç Projesi	Dört mevsim (1), Gökkuşluğu (1), Ağaç (2), Kartopu (1), Temiz Hava (1)	5	6	25
Doğal Kaynak olarak ZOOM-Ç Projesi	Nehir (1), Su (1), Okyanus (1), Deniz (1)	4	4	16,6
Eylem Olarak ZOOM-Ç Projesi	Gülümsemek (1), Yeni Bir Ülkede Kaybolmak (1), Hayal Dünyasına Yolculuk (1)	3	3	12,5
Eğlence Olarak ZOOM-Ç Projesi	Lunapark (1), Uçan balon (1)	2	2	8,3
Üretim Olarak ZOOM-Ç Projesi	Kâğıt (1), Bit Pazarı (1), Geri Dönüşüm Fabrikası (1)	3	3	12,5
Eşya Olarak ZOOM-Ç Projesi	Ecza dolabı (1), Terazi (1)	2	2	8,3
Zaman ve Mekân Olarak ZOOM-Ç Projesi	İnsanlığın ilk dönemleri (1), Gezegen (1)	2	2	8,3
Diğer	Aile (1), Çocuğun Yüz Dili (1)	2	2	8,3
	Toplam	23	24	100

Kategori 1. Doğa olarak ZOOM-Ç Projesi

“Doğa” kategorisinde Dört mevsim (1), Gökkuşluğu (1), Ağaç (2), Kartopu (1) ve Temiz hava (1) olmak üzere beş metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç projesini doğada yer alan unsurlara benzetmişlerdir. Kategoriyile ilgili metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM- Ç Projesi;

Dört mevsim gibidir. Çünkü, sürekli değişir ve içinde barındırdığı güzellikler ve gizemler yaşanmadan bilinmez.” (Ö5)

“Gökkuşluğu gibidir. Çünkü; içinde bütün renkleri barındırır.” (Ö9)

“Ağaç gibidir, çünkü her gecen gün büyüyor.” (Ö14)

“Gövdesi toprağa bağlı güçlü bir ağaç gibidir. Çünkü yılların birikimi ve yeni oluşumlar bir aradaydı.” (Ö18)

“Kar topu gibidir. Çünkü; nasıl bir ürün ortaya çıkacağını bilmeden son projede ailelerle dev bir kartopu olduk.” (Ö20)

“Temiz havada gibidir. Çünkü; temiz havaya hepimizin ihtiyacı vardır.” (Ö12)

Kategori 2. Doğal Kaynak olarak ZOOM-Ç Projesi

“Doğal Kaynak” kategorisinde Nehir (1), Su (1) Okyanus (2), Deniz (1) olmak üzere dört metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç Projesini doğal kaynaklara benzetmişlerdir. Kategoriyile ilgili metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“Nehir gibidir. Çünkü; içine giren çocukları zenginleştirerek başka bir yere ulaştırır.” (Ö4)

“Deniz gibidir. Çünkü; çok çeşitlidir.” (Ö16)

“Okyanus gibidir. Çünkü; ucu bucağı sınırı yoktur.” (Ö22)

“Su gibidir. Çünkü çocuğun zihni ile şekillenir. (Ö6)

Kategori 3. Eylem Olarak ZOOM-Ç Projesi

“Eylem” kategorisinde Gülümsemek (1), Yeni Bir Ülkede Kaybolmak (1), Hayal Dünyasına Yolculuk (1) olmak üzere üç metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç Projesini eylemlere benzetmişlerdir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“Gülümsemek gibidir. Çünkü tüm çocuklar yaratıcılığı kullanıyor.” (Ö1)

“Yeni bir ülkede kaybolmak gibidir. Çünkü; her sokakta başka bir şey keşfedersiniz ve kaybolmaktan mutlu olursunuz.” (Ö7)

“Hayal dünyasına yolculuk gibidir. Çünkü; etrafındaki her şeyle hayal dünyadaki oyun, oyuncak vs. özgün bir şekilde yapabilirsin.” (Ö17)

Kategori 4. Eğlence Olarak ZOOM-Ç Projesi

“Eğlence” kategorisinde Lunapark (1), Uçan balon (1) olmak üzere iki metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç Projesini eğlenceli unsurlara benzetmişlerdir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“Lunapark gibidir. Çünkü; içinde hep bir eğlence vardır.” (Ö3)

“Uçan balon gibidir. Çünkü; sizi istediğiniz her yere götürebilir.” (Ö10)

Kategori 5. Üretim Olarak ZOOM-Ç Projesi

“Üretim” kategorisinde Kâğıt (1), Bit Pazarı (1), Geri Dönüşüm Fabrikası (1) olmak üzere üç metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç projesini üretim kavramına benzetmişlerdir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“Boş bir kâğıt gibidir. Çünkü; o kâğıttan her şey yapılabilir.” (Ö2)

“Bit pazarı gibidir. Çünkü; içinde yok yok istediğin her şeyi bulabilirsin.” (Ö11)

“Geri dönüşüm fabrikası gibidir. Çünkü; her şey çöp değildir.” (Ö23)

Kategori 6. Eşya Olarak ZOOM-Ç Projesi

“Eşya” kategorisinde Ecza dolabı (1) ve Terazi (1) olmak üzere iki metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç Projesini eşyalara benzetmişlerdir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“Ecza dolabı gibidir. Çünkü; en mutsuz, en keyifli çocuğum orada rahatlıyor yaralarını sarıyor birbirlerinin yaralarına merhem olmalarını sağladım.” (Ö21)

“Terazi gibidir. Çünkü; çok dengeli ve kararında bir projeydi.” (Ö18)

Kategori 7. Zaman ve Mekân Olarak ZOOM-Ç Projesi

“Zaman ve Mekân” kategorisinde İnsanlığın ilk dönemleri (1) ve Gezegen (1) olmak üzere iki metafor üretilmiştir. Öğretmenler, ZOOM-Ç Projesini zaman ve mekân unsurlarına benzetmişlerdir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM-Ç Projesi;

“İnsanlığın ilk yıllarındaki dönem gibidir. Çünkü; birçok ilginç icatlar o zamanlarda keşfederek ve yaratıcılıkları ön planda olan insanların fikirleri ile ortaya çıkmıştır.” (Ö13)

“Keşfedilmeyen bir gezegen gibidir. Çünkü; çocuklar tarafından keşfedilmeye bekleyen bir düşünce ortamıdır.” (Ö15)

Kategori 8. ZOOM-Ç Projesi İçin Üretilen Diğer Metaforlar

“Diğer” kategorisinde Aile (1), Çocuğun Yüz Dili (1) olmak üzere iki metafor üretilmiştir. Metaforlar ve geliştirilme nedenleri şu şekilde belirtilmiştir:

ZOOM- Ç Projesi;

“Aile gibidir. Çünkü; her şeyi birlikte yaptık.” (Ö8)

“Çocuğun yüz dili gibidir. Çünkü her yaş ve gelişim özelliğindeki çocuklara onların doğasını bozmadan hitap etmektedir.” (Ö19)

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile; açık uçlu materyallerin kullanımını araştırmak, proje sürecinde uygulayıcı olarak yer almış olan erken çocukluk eğitimcilerinin ZOOM-Ç projesine yönelik algı, düşünce ve görüşlerini ortaya koymak ve gerçek uygulamaların önemini vurgulamak amaçlanmıştır. Araştırma sürecinin sonunda açık uçlu materyallerin eğitim ortamlarında yer almasının çocuklar, eğitimciler ve ebeveynler açısından oldukça etkili ve olumlu yanları olduğu görülmüştür. Eğitimciler için yeni bir kavram olan açık uçlu materyal ve zenginleştirilmiş oyun ortamı kavramlarının entegrasyonu sonucu yüksek kalitede bir eğitim süreci ve sonuçları ile karşılaşmıştır. Eğitim ortamlarının ve erken çocukluk eğitim programının içine açık uçlu materyal dahil edildiğinde çocukların oyuncak seçimlerinde köklü değişiklikler olduğu, çocukların hazır ve yapılandırılmış oyuncaklar yerine açık uçlu materyalleri tercih ettikleri, çocukların eğitim ortamlarının daha eğlenceli hale geldiği, özgün tasarımların ortaya çıktığı, atıkların geri dönüştürülebilir malzemeler olarak algılanmaya başladığını, açık uçlu materyallerin çocuklara özgür ve rahat bir eğitim ortamı hazırladığı, açık uçlu materyallerin ücretsiz ve kolay erişebilir olmasından kaynaklı sürdürülebilir bir eğitim anlayışı olduğu, çocukların gelişimlerini bütün gelişim alanlarında desteklediği, açık uçlu materyallerin bütün gelişim alanlarına hitap ettiği gibi okul öncesi eğitim programında yer alan bütün etkinlik alanlarına da hitap ettiği öğretmen görüşleri ile ortaya konmuştur.

Neill (2013) açık uçlu materyallerin çocukların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını desteklediğini, eğitim ortamlarında ne kadar fazla açık uçlu materyal bulunursa çocukların yaratıcılık ve buluşçuluk düzeylerinin artacağını ifade ederken; Petersen (2014) eğitim ortamlarında kullanılan açık uçlu materyallerin çocukların yaratıcılığını ve özgüvenini geliştirdiğini, çocukların açık uçlu materyaller ile oynarlarken kendilerini özgür hissettiklerini belirtmiştir. James (2012) ise açık uçlu materyallerin çocukların oyun ortamlarını zenginleştirdiğini; Casey ve Robertson (2017) ise açık uçlu materyallerin çocuklar için zengin bir oyun ortamı oluşturduğunu belirtmiştir. Proje uygulayıcısı öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenler de zenginleştirilmiş oyun ortamını yaratıcılık ve bolca açık uçlu materyalin yer aldığı, özgür, rahat, yapılandırılmamış oyunun hâkim olduğu, çocukların eğlenerek öğrendikleri bir eğitim ortamı olarak tanımlamışlardır.

Shabazian ve Li Soga (2014) açık uçlu materyallerin kullanımında tek bir doğru ya da yanlış olmadığını ifade etmiştir. Açık uçlu materyalleri çocuklara yaratıcı oyun konusunda ilham olabilecek doğal materyaller ile ilişkilendirmişlerdir. Kiewra ve Veselack (2016) materyalleri yapraklar, meşe palamudu, ağacın bölümleri (dal, çubuk ve kütük), kum, çamur gibi doğal materyaller ve esnek parçalarla ilişkilendirmiştir. Segatti ve diğerleri (2003) ise açık uçlu materyallerin doğaları gereği çocuklara oyun oynamaları için pek çok fırsat sunduğunu ve birden fazla şekilde kullanıma uygun olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde proje sonrasında görüşlerini bildiren öğretmenler de çocukların her şeyi oyuncak olarak görmeye başladıklarını, materyalleri kendi kullanım şekillerini dışında kullanmaya başladıklarını, oyun ve oyuncak seçimlerinin yapılandırılmış materyaller yerine açık uçlu materyallerden oluşmaya başladığını, doğal materyallerden oyuncak yapmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Açık uçlu materyallerin sınıf içinde, oyun ve aktivite alanlarında çocukların oynamak isteyeceği önemli araçlar olduğunu söylemişlerdir.

Daly ve Beloglovsky'e (2015) göre; yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere iki tür oyun vardır. Yapılandırılmış oyunda, erken yaştaki çocukların kurallara ve yönergelere uymaları ve eğitimcinin rehberliğini takip etmeleri gerekirken, yapılandırılmamış oyunda, çocuklar kendi ilgi alanları dahilinde performans sergilemekte özgürdür ve oyun için herhangi bir yönerge veya talimat bulunmamaktadır. Açık uçlu materyaller yaratıcılığı ve hayal gücünü çoğu modern hazır oyuncaktan daha fazla tetiklemekte; daha fazla beceri ve yetkinlik geliştirmektedir. Proje katılımcısı öğretmenler projenin en keyifli yanının çocukların orijinal ürünler ortaya koymaları, atık materyallerin tasarım ürünleri haline gelmesi, çocukların özgür olması, projenin sürprizlerle dolu olması ve ailelerden gelen ilginç açık uçlu materyaller olarak belirtmişlerdir. Projenin en kolay yanları her şeyin materyal olarak kullanılması ve temin edilmesi, düşük maliyet, tasarım fikirleri bulmak, çocukların projeye adaptasyonu; projenin en etkili yanı ise hayal gücü ve yaratıcılığı desteklemesi, kalıplaşmış oyuncaklara talebin azalması, farklı düşünme becerilerinin gelişimi olarak ifade etmişlerdir. Lester ve Maudsley (2007) çocuklar açık

uçlu oyuna katılım sağladıklarında daha çok eğlence ve yaratıcılığa önem vermekte; herhangi bir talimat olmadığında bir çocuk oyun zamanı boyunca farklı yönlerde öğrenmeler için sonsuz olasılıkların peşinden gidebilmektedir. Araştırmaya katılan eğitimciler de çocukların yapılandırılmış oyuncaklar yerine açık uçlu materyallere yönediklerini ve bu durumun da yaratıcılık ve hayal gücünü desteklediğini, çocukların ZOOM-Ç merkezinde zaman geçirmeyi sevdiklerini söylemişlerdir.

Curtis ve Carter'a (2005) göre; çocuklara açık uçlu materyalleri deneyimleme fırsatı sağlandığında çocukların hayal güçleri, keşfetme duyguları, açık uçlu materyalleri kullanarak yeni icatlar yapmak için bu malzemeleri yeniden düzenleme istekleri artmaktadır. Engelen ve diğerleri'ne (2018) göre ise, açık uçlu materyaller ile oynanan yaratıcı oyun deneyimleri arttıkça çocukların yaratıcı düşünme becerileri gelişmekte, sosyal ve fiziksel beceri gelişimleri de olumlu etkilenmektedir. Fikirler ilham verebilir, onları koruyabilir ve harekete geçirebilir, çocukların oyun sırasındaki fikirlerini senaryolara dönüştürebilmek için sembolik beceriler kullanmalarını destekleyebilir, sosyal etkileşimli ortak bir oyun alanına çekebilir, öz saygıyı, duygusal dayanıklılığı teşvik edebilir, çocukların üst düzey zihinsel süreçlerini geliştirebilir (Drew ve Rankin, 2004; Mundy ve Newell, 2007; Pellegrini ve Bjorklund, 2004; Pepler ve Ross, 1981; Schaefer, 2016; Whitebread ve diğer., 2012). Açık uçlu materyallerin iraksak ve yakınsak düşünmeyi, hayal gücünü ve problem çözme becerilerini teşvik ettiği Howe ve diğerleri (2022) tarafından bulunmuştur. Bu nedenle açık uçlu materyaller çocukların oyun ve öğrenmelerini destekleme de önemlidir. Projeye katılım sağlayan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde benzer görüşler ortaya koydukları görülmektedir. ZOOM-Ç projesine katılan öğretmenler açık uçlu materyallerin çocuk gelişimine katkısını yaratıcılık, üretkenlik, farklı düşünme becerileri, hayal gücü, özgüven, merak, iş birliği oyun oynama, doğaya ilgi, odaklanma becerisi, günlük yaşam becerileri ve sosyal beceriler şeklinde sıralamışlardır. Açık uçlu materyallerin üretkenlik ve farklı düşünme becerisi gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Eğitimcilerin bu görüşlerinin literatür temelli olduğu görülmektedir.

Gevşek parçalar, ağırlıklı olarak açık uçlu ve çok yönlü kullanılabilen çeşitli malzemeleri bir arada içerir. Oyunda daha fazla esneklik ve uyarlanabilirlik sunar. Çeşitli şekillerde birleştirilebilir, düzenlenebilir ve değiştirilebilir. Çocukların benzersiz yapılar, tasarımlar veya senaryolar oluşturmaya olanak tanır. Çocuklara nesnelere çeşitli şekillerde nasıl kullanılacağı konusunda daha fazla seçenek sunar. Hayal gücüne dayanarak dönüştürebilir ve yeniden kullanabilirler. Çocuklara nesne ve keşif oyunlarında esneklik ve uyarlanabilirlik için daha fazla fırsat verir, çünkü gevşek parçaları etkili bir şekilde nasıl kullanacaklarını bulmaları, farklı kombinasyonlarla denemeler yapmaları ve zorlukların üstesinden gelmeleri gerekir. Diğer nesnelere genellikle daha önceden belirlenmiş bir kullanıma sahiptir ve problem çözme ihtiyacını sınırlar. Gevşek parçalar, çocuklara diğer nesnelere kıyasla daha fazla özgürlük, esneklik ve açık uçlu olasılıklar sunarak, çocukların oyun deneyimlerinin benzersiz bileşenleri haline gelirler (Scott-McKie ve Casey 2017). Özellikle yapıcı oyun sırasında akranlarla iş birliğini ve sosyal etkileşimi teşvik eder. İşbirlikçi inşa, ne inşa edecekleri ve nasıl inşa edecekleri gibi alıcı ve ifade edici dili kullanarak ortak hedefler oluşturmalarını ve belirlemelerini gerektirir (Vriens-van Hoogdalem ve diğer, 2016).

Oyuncaklar ve materyaller, çocuklar için oyun aracılığıyla dünyayı ve çevrelerini keşfederken onlara eşlik ederler. Piaget (1962) oyunu, görüntüleri transfer ederek senaryolar oluşturmak amacıyla sembolik becerileri kullanabilme yeteneği olarak tanımlamıştır (Akt: Garwood, 1982). Shabazian ve Li Soga (2014) çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde farklı özelliklere sahip oyuncakların ve materyallerin önemine değinmiştir. Oyunun çocukların gelişimine sağladığı katkıdan bahsetmişlerdir. Oyun veya etkinlikler sırasında, açık uçlu materyaller, nesnelere veya oyuncaklar çocukların oyunlarına dahil etmek isteyecekleri önemli araçlardır. Açık uçlu materyaller, çocukların başlangıçta oyun için tasarlanmamış, sınırsızca manipüle edilebilen açık uçlu ve etkileşimli materyallerle oynaması olarak tanımlanmaktadır (Gull ve diğer, 2019). Yapılandırılmamış oyun materyalleri; eski kartonlar, kutular, kavanoz kapakları, taşlar, mandallar, kumaşlar, ipler gibi materyallerle oynarken ya da bir şeyler planlarken çocuklar bağımsız bir şekilde aktivitelerini devam ettirebilir (Petersen, 2014). Örneğin; bir kutu bazı zamanlarda ev olabilir, aynı şekilde deniz ya da bir uçağa da dönüşebilir. Önemli olan, çocuğun o kutuya nasıl bir anlam yüklediğidir. Sahip olduğumuz doğa; dallar, çam kozalakları, kabuklar, taşlar, yapraklar, çiçekler ve diğer doğal nesnelere gibi açık uçlu materyallerle doludur (Swadley, 2021). Araştırmaya dahil olan öğretmenler kullandıkları açık uçlu materyalleri doğal materyaller, kapaklar, borular, kutular, mandal, tuvalet kâğıdı, bloklar, şişeler, düğmeler, kumaş parçaları, ipler, bardaklar, pipet, boncuk vb. olarak belirtmişlerdir.

Curtis ve Carter (2005); çocuklara ilgi çekici malzemeler, malzemelerle geçirecekleri yeterli zaman, deneyimleri için fırsat ve icat etme olanakları sunulduğunda esnek bir eğitim programı sunulduğunda çocukların daha kalıcı ve etkili öğrendiklerini belirtmişlerdir. Erken çocukluk eğitimi müfredatında, çocukların açık uçlu materyaller kullandıklarında, ilhamlarını ortaya çıkaran bir şey yaratmak için kullanılan materyaller her zaman orijinal şekilden veya özelliklerinden farklı bir şey yarattıkları gözlemlenmiştir (White ve Stoecklin, 2014). Araştırmadaki eğitimciler açık uçlu materyalleri okul öncesi eğitim programında yer alan tüm etkinliklerde kullandıklarını söylemişlerdir.

Öneriler

Bulgulardan yola çıkılarak; açık uçlu materyaller eğitim programının vazgeçilmez bir parçası haline getirilebilir. Açık uçlu materyallerin erken çocukluk programına entegrasyonundan sonra konu ile ilgili bilgi sahibi olmayan ailelere ve eğitimcilere bilgilendirme toplantıları yapılabilir. Eğitim ortamları tasarlanırken açık uçlu materyallerin depolanabileceği eğitim ortamlarının oluşturulması sağlanabilir. Sınıf içi ve dışı ortamlarda açık uçlu materyal merkezleri oluşturulabilir ve resmi okul öncesi eğitim programına dahil edilebilir. MEB ve üniversiteler birlikte çalışarak açık uçlu materyallerin eğitim ortamlarına dahil edilmesine yönelik yaygınlaştırma çalışmaları ve süreç değerlendirme toplantıları planlayabilir. Daha geniş katılımcı grupları ile nicel ya da nitel araştırmalar yapılabilir. Öğretmenlerin görüşlerinin yanında ebeveyn ve çocukların görüşlerinin alındığı araştırmalar yapılabilir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında bu araştırmaya etki edebilecek mali olan ya da mali olmayan herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Mali Destek

Makalemizde sunduğumuz çalışma için herhangi bir kamu ya da özel kuruluştan mali bir destek alınmadığını beyan ederiz.

Etik Kurul İzin Bilgisi: *Bu araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'nun 28.03.2024 tarihinde 2024 /02 sayılı kararı ile etik yönden uygun bulunmuştur.*

Kaynakça / References

- Allen, C. D., & Penuel, W.R., (2015). Studying teachers' sensemaking to investigate teachers' responses to professional development focused on new standards. *Journal Of Teacher Education*, 66, 136–149. [doi:10.1177/0022487114560646](https://doi.org/10.1177/0022487114560646)
- Anagün, Ş. S. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinde yapılandırmacı öğrenme yoluyla fen okuryazarlığının geliştirilmesi: Bir eylem araştırması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Bairaktarova, D., Demetra, E., Aikaterini, B., & Sean, B. (2011). Early engineering in young children's exploratory play with tangible materials. *Children Youth and Environments*, 21, 212–35. <https://doi.org/10.1353/cye.2011.0014>
- Beaudin, H. (2021). *One person's junk is a teacher's treasure: learning with loose parts. exchange*. Washington: Exchange Press Book. <http://www.exchangepress.com/article/one-persons-junk-is-a-teachers-treasure-learning-with-loose-parts/5024683>
- Beloglovsky, M., & Daly, L. (2015). *Early learning theories made visible*. St. Paul:Redleaf Press.
- Bobbitt, Z. (2021). *Cohen's kappa statistic: definition & example*. Statology. <https://www.statology.org/cohens-kappa-statistic/>
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara:Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Casey, T., & Robertson, J. (2016) *Loose parts play: A toolkit*. Inspiring Scotland, Edinburgh. <https://www.inspiringscotland.org.uk/wp-content/uploads/2017/03/Loose-Parts-Play-web.pdf>
- Casey, T., & Robertson, J. (2017). *Resources for playing – providing loose parts to support children's play: A toolkit*. Play Wales. <https://play.wales/wp-content/uploads/2023/03/loose-parts-toolkit.pdf>
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research* (3rd Ed.). California: Sage Publications.
- Costello, P. (2007). *Action research*. London:Continuum Books.
- Creswell, J. W. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (4nd Ed.). California: Sage Publications.
- Creswell, J.W. & Miller, D.L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, 39, 124-130. http://dx.doi.org/10.1207/s15430421tip3903_2
- Curtis, D., & Carter, M. (2005). Rethinking early childhood environments to enhance learning. *YC Young Children*, 60(3), 34-38.
- Daly, L., & Beloglovsky, M. (2015). *Loose parts: Inspiring play in young children*. St. Paul:Redleaf Press.
- Drew, W. F., & Rankin, B. (2004). Promoting creativity for life using open-ended materials. *YC Young Children*, 59(4), 38-45.
- Emslie, A., & Mesle, C. R. (2009). Play: The use of play in early childhood education. *Gyanodaya: The Journal of Progressive Education*, 2(2), 1-26.
- Engelen, L., Wyver, S., Perry, G., Bundy, A., Chan, T. K. Y., Ragen, J., Bauman, A., & Naughton, G. (2018). Spying on children during a school playground intervention using a novel method for direct observation of activities during outdoor play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 18(1), 86-95. <https://doi.org/10.1080/14729679.2017.1347048>
- Fjortoft, I., & Sageie, J. (2000). The natural environment as a playground for children: Landscape description and analysis of a natural landscape. *Landscape and Urban Planning*, 48, 83-97. [https://doi.org/10.1016/S0169-2046\(00\)00045-1](https://doi.org/10.1016/S0169-2046(00)00045-1)
- Garwood, S. G. (1982). Piaget and play: Translating theory into practice. *Topics in Early Childhood Special Education*, 2(3), 1-13.
- Gull, C., Bogunovich, J., Levenson, S. G., & Rosengarten. T. (2019). Definitions of loose parts in early childhood outdoor classrooms: A scoping review. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 6, 37–52.

- Guyton, G. (2011). *Using toys to support infant-toddler learning and development*. Bank Street. <https://educate.bankstreet.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1006&context=faculty-staff>
- Howe, N., JLeach, J., & DeHart, G. (2022). "This is a mailbox, right?": Associations of play materials with siblings' and friends' shared meanings during pretend play. *Journal Of Early Childhood Research* 20, 80–92.
- James, D. (2012). *Survey of the impact of Scrapstore PlayPod in primary schools*. Children's Scrapstore PlayPod, Issue. D. J. Ltd. <https://static1.squarespace.com/static/5af18f19f793926c5c8fc498/t/5b1e92df1ae6cf9e5535dbd3/1528730360039/CSS+Head+Teachers+Report+-+Branded.pdf>
- Johnson, A.P. (2005). *A short guide to action research*. Boston: Pearson Publishing.
- Ketelaar, E., Beijaard, D., Boshuizen, H.P.A. & Den Brok, P. J. (2012). Teachers' positioning towards an educational innovation in the light of ownership, sense-making and agency. *Teaching and Teacher Education*, 28, 273–282. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2011.10.004>
- Kiewra, C., & Veselack, E. (2016). Playing with nature: Supporting preschoolers' creativity in natural outdoor classrooms. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 4, 70–95.
- Lester, S., & Maudsley, M. (2007). *Play, naturally: A review of children's natural play*. London: National Children's Bureau Enterprises Ltd.
- Luttenberg, J., Veen, K. van, & Imants, J. (2011). Looking for cohesion: the role of search for meaning in the interaction between teacher and reform. *Research Papers in Education*, 28(3), 289–308. <https://doi.org/10.1080/02671522.2011.630746>
- Maxwell, L. E., Mitchell, M. R., & Evans, G. W. (2008). Effects of play equipment and loose parts on preschool children's outdoor play behavior: An observational study and design intervention. *Children, Youth and Environments*, 18(2), 36–63. <https://doi.org/10.1353/cye.2008.0025>
- McInnes, K., Howard, J., Miles, G., & Crowley, K. (2011). Differences in practitioners' understanding of play and how this influences pedagogy and children's perceptions of play. *Early Years*, 31(2), 121–133. <https://doi.org/10.1080/09575146.2011.572870>
- Mills, G.E. (2003). *Action research: teachers as researchers in the classroom*. California: Sage Publications.
- Mundy, P. & Newell, L. (2007). Attention, joint attention, and social cognition. *Current Directions in Psychological Science*, 16, 269–74. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8721.2007.00518.x>
- Neill, P. (2013). Open-ended materials belong outside too. *High Scope*, 27(2), 1–8.
- Nicholson, S. (1971). How not to cheat children: The theory of loose parts. *Landscape Architecture*, 62(2), 30–34.
- Pellegrini, A. D., & Bjorklund, D.F. (2004). The ontogeny and phylogeny of children's object and fantasy play. *Human Nature*, 15, 23–43. <https://doi.org/10.1007/s12110-004-1002-z>
- Pepler, D. J., & Ross, H. S. (1981). The effects of play on convergent and divergent problem solving. *Child Development*, 52(4), 1202–1210. <https://doi.org/10.2307/1129507>
- Petersen, E. (2014). *Creating with open-ended materials*. Retrieved from. <http://www.earlychildhood.com>
- Ramazan, O. (2013). *Oyun etkinlikleri II: Çocuk ve oyun* (R. Zembat, Ed.). Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Schaefer, R. (2016). Teacher inquiry on the influence of materials on children's learning. *YC Young Children*, 71, 64–73.
- Schmidt, M., & Datnow, A. (2005). Teachers' sense-making about comprehensive school reform: the influence of emotions. *Teaching and Teacher Education*, 21, 949–965. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2005.06.006>
- Scott-McKie, L., & T. Casey. (2017). *Play types toolkit. Bringing more play into the school day*. Play Scotland. <https://www.playscotland.org/wp-content/uploads/Play-Scotland-Play-Types-Toolkit-bringing-more-play-into-the-school-day.pdf>
- Segatti, L., Brown-DuPaul, J., & Keyes, T.L. (2003). Using everyday materials to promote problem solving in toddlers. *Young Children*, 58, 12.

- Shabazian, A. N., & Li Soga.C. (2014). Infants and toddlers: making the right choice simple: Selecting materials for infants and toddlers. *YC Young Children*, 69, 60–65.
- Shirrell, M., Hopkins, M., & Spillane, J. P. (2018). Educational infrastructure, professional learning, and changes in teachers' instructional practices and beliefs. *Professional Development in Education*, 45(4), 599–613. <https://doi.org/10.1080/19415257.2018.1452784>
- Spencer, R. A., Joshi, N., Branje, K., McIsaac, J. L. D., Cawley, J., Rehman, L., ... & Stone, M. (2019). Educator perceptions on the benefits and challenges of loose parts play in the outdoor environments of childcare centres. *AIMS Public Health*, 6(4), 461.
- Spodek, B. (1985). Early childhood education's past as prologue: Roots of contemporary concerns. *Young Children*, 40(5), 3–7.
- Swadley, G. (2021). Any which way: Loose parts play in the library. *Children and Libraries*, 19(1), 21. <https://doi.org/10.5860/cal.19.1.21>
- UNICEF. (2023). *What is free play and why should you encourage it at home?* <https://www.unicef.org/parenting/child-care/what-is-free-play#:~:text=Free%20play%20is%20when%20children,the%20plot%2C%E2%80%9D%20explains%20Zaman>
- Vandenbergh, R. (1984). Teacher's role in educational change. *British Journal of In-Service Education*, 11(1), 14–25. <https://doi.org/10.1080/0305763840110103>
- Vriens-van Hoogdalem, A. G., de Haan, D. M. P., & Boom, J. (2015). The role of language ability in young children's cooperation during play and collaborative interactions. *Early Child Development and Care*, 186(9), 1491–1504. <https://doi.org/10.1080/03004430.2015.1108312>
- White, J. (2010). Loose parts and flexible thinking. *Early Education Journal*, 82, 13-15.
- White, R. & Stoecklin, V. (2014). *Children's outdoor play and learning environments*. Returning to Nature. www.whitehutchinson.com
- Whitebread, D., Basilio, M., Kuvalja, M., & Verma, M. (2012). *The importance of play*. Toy Industries of Europe. <https://www.csap.cam.ac.uk/media/uploads/files/1/david-whitebread---importance-of-play-report.pdf>